

Civil Majálison a Pápai Művelődéstörténeti Társaság járási népfőiskola-építő kaszinója

Az Erzsébet-liget – folyamatos színpadi fellépőkkel és a Civil Majális hagyományt őrző megrendezése által – alkalmas helyszínnek bizonyult arra, hogy kaszinótagjaink részvételével sátrunkban köszönthessük azokat az érdeklődőket, akik ajánlataink iránt érdeklődtek. Ezek pedig, éppen a rendezvény családi jellege miatt, minden korosztálynak szóltak, illetve azon belül is külön hívtuk fel a figyelmét a gyerekeknek, a diákoknak, a pedagógusoknak, a szülőknek és nagyszülőknek. A Pápai Civil Majálisnak 2017-ben napsütéses idő jutott, sok, a ligeten átsétáló családdal, különös tekintettel a babakocsisokra és a levegőző idejüket töltő kicsikkel érkező szülőkre.

Az alkalmat – miután ennek szervezésre csak megalakulásunk előtt került sor – kaszinónk tagságtoborzójának is szántuk, így a következő szórólap készült ennek híradásaként, amit sátrunkon – figyelemfelkeltőnek – jól láthatóan, jól látható helyre rögzítettünk. „Tagságtoborzó! Várjuk a Pápai Kaszinóba, a városukért és falujukért tevékeny emberek kaszinójába! Legyen Művelődéstörténeti Társaságunk tagja!”

Hasonló – sátrunkra rögzített és asztalunkon szórólapként is el-

helyezett – módon tettük hírré a különböző korosztályoknak szóló hívó szövegünket:

Felnőtteknek:

„Falujáró pápaiak, falujáró falusiak! Pápaiak és pápai-járási falusiak! Menjünk a járás falvaiba autóval, biciklivel, gyalog! Választhatók rá a szombat és vasárnap délutánok!”

Diákoknak szóltak következő ajánlataink:

„1. diáktársnál a szomszéd faluban – család és falulátogatás.

2. diákok interjú-lehetősége falun

3. értékártya készítés – lovászpatonai módra”

Pedagógusoknak, fiatalokkal foglalkozó civileknek szólt: „Vigye el szórólapunkat, a *Diák-átrándulás* címűt, és működjünk együtt!”

Ezt egészítette ki a *Diák átrándulás, a Falvak közti diákcsere* leírása, szintén szórólapként elvihetően.

„DIÁK ÁTRÁNDULÁS

Ha egy falusi gyerek eljut a szomszéd faluba és ott eltölt egy

napot egy másik családban, az iskolatársánál, osztálytársánál, már történt valami.

Érkezés, fogadás

Felnőtt kísérettel kis csoport érkezik gyalog egyik faluból a másikba (hátha valaki még azt is tudja, hogy a nagyszülei, annak idején mikor, miért tették meg azt az utat gyalog. Pl. vásárba mentek. Temetésre. Keresztelőre stb.)

Ha a fogadó falu a várt gyerekeknek térképet készít, és a gyerekek kíséreléssel annak alapján keresik meg a házakat, ahol várják őket, ez jó ötletekkel lehet izgalmas, vagy akár jó mulatság.

Az érkező csoport fogadására ki lehet találni mindenfélét, a vendégfogadás helyi szokásai, családi szokásai szerint. Vicces fogadást is lehet szervezni.

A vendéglátó és a látogató

Ha, aki várja társát, elmondja neki, mi a jó neki az ő falujában, mire büszke, s ez majd a viszontlátogatásnál is megtörténik, két gyere-

rek kimondott valamit, amit talán másképp nem tett volna meg. Erre sor kerülhet már a családban, vagy még akkor, amikor együtt a látogató és a fogadó csoport – ha a szervezés ezt teszi lehetővé.

Aki szeret rajzolni, és lerajzolja a falu jellegzetes épületét, esetleg a családot, vagy akár egy tagját, akinél vendégeskedik, nem csak egy emléket őriz meg magának, de visszatérő beszélgetéseik tárgya lehet az az ember, az a család, a jellegzetes ház, a rajzolás helyzete – és milyen jó ez! A „diák-átrándulás” rajzokat,

de akár a készülő fotókat, videókat bemutatjuk a Pápai Értéknapon, kiállításán, jutalmazzuk is őket.

Ha valakinek a humor a fontos, ha érzéke van az életjelenetek megfigyelésére, járjon nyitott szemmel a más falujában, a más családjában, kérdezzen diáktársától vicces történetet, rögzítse írásban, vagy csak egyszerűen a helyzet, jelenet bemutatásához keressen szereplőket, rendezze meg az osztályuknak, tetssz esetén az iskolának, a falunak, mindkét falunak – arra alkalmas eseményen. Különösen alkalmas jelenet alapjául két csetlő-botló diák, aki az átrándulást készíti elő: jelenet: megbeszéljük a nagymamával, hogy lesz az, amikor a barátom megérkezik. Vagy: megkezdtem a polgármesterünket, hogy szerinte melyik falusi értékünk lehet a legbüszkébb. Vagy: jelenetsor annak érzékeltetésére, mikor kerültek a faluban közös szemlére, s mintha ott lenne az illető 100 éves iskola, vagy a templom, bemutatásuk, mintha a szemünk előtt lennének. Minden alkotás, amely létrejön, bemutatható a már említett Pápai Értéknapon is.

A látogatás tevékeny órái alatt – a másik faluban töltött időtartam lehet csak egy a fogadó család megismerésére alkalmas idő, lehet

néhány óra, lehet egy egész nap, attól függően, mi a megegyezés tárgya – kialakulhat egy terv, esetleg egymás látogatásának rendszeres terve, szóba kerülhet ennek módja.

Ha csoportok látogatnak csoportokat, a faluban oszlanak el a diákok, mennek be osztálytársaikhoz, barátaikhoz. A családoknál a szülő, nagyszülő otthon tartózkodása feltétele a látogatás létrejöttének. Csak így biztosított a vendégfogadásnak az a módja, ami által az ott – a más családban – töltött idő alatt a látogatónak érzékelhetővé válik a vendéglátó család szokásrendje, amelyhez az alkalmazkodás minden vendégséggel egybe kötött utazás alapja. Csak a szomszéd faluba, a barátunkhoz, az iskolatársunkhoz mentünk, és máris kialakult egy helyzet, amely az utazáshoz, külföldre utazáshoz, a beilleszkedés – és a dolog másik oldala – a vendégfogadás gyakorlásával hasznos előkészület.

A Diák átrándulás haszna, értékei

Aki a saját falujához tartozó tud lenni, aki vállalkozik rá, hogy a szomszéd falut is megismeri, aki a családja életét a diáktársa család-

jának életével összehasonlítja, élete későbbi utazásainál nem csak a természet és a műemlékek szépségeinek élvezetére lesz képes, hanem olyan tapasztalat gyűjtésére, amely életalakítását segíti.

Egy falusi gyerek, aki a városba készül menni diáktársához, és fordítva, a városi, aki falusi társához készül, szintén izgalmas kalandra vállalkozik.

A kimozdulás új élethelyzet, új tapasztalat. A diák átrándulás a

társhoz, út a barátsághoz, a valahova tartozás érzésének megerősödéséhez, a vendégeskedés szokásának gyerekkorban való elsajátításához.

Egy diák, aki megtanul forogni a saját környezetében, aki elkezd rálátni magára, családjára, falujára, megerősödik abban az érzésben, hogy hovatartozásának köszönhetően, neki háttere van. Ahogy ebből kilép és átlép az élete során adódó új környezetébe, pl. faluja iskolájából egy másik falu körzeti iskolájába, Pápára, középiskolába, élete első megélt gyakorlata megismétlésével kötődéseket alakít, amelyek megtartják őt, menjen bármilyen messzire – földrajzilag vagy átvitlen – életében. Ezt a diákok számára biztosságot, a szülők, a pedagógusok számára megnyugvást jelenteni tudó alkalmat előkészíteni, kialakítani alkalmas a diák átrándulás.

Kinek ne lenne érdeke foglalkozni vele?

Kinek ne lenne kedve hozzá, akinek akad egy társa, akit szívesen meglátogatna?"

Ez a leírt *Diák átrándulás* változat készült el először, ez egészült ki további újabb szempontokkal,

majd egy kérdés-sor válaszokkal tette a módszert a lehető legegyszerűbben terjeszthetővé.

Útmutató a Diák átrándulás szervezéséhez

„1. Ki lehet részese a diák átrándulásnak?

– Az, akinek van olyan kedves osztály vagy iskolatársa, akivel nem egy településen élnek, és akihez szívesen elmenne, akihez szívesen átrándulna.

2. Mik a diák átrándulás feltételei?

a. Fogadó szülő vagy nagyszülő jelenléte, akinek köszönhetően érzékelhetővé válik a meglátogatott család rendje.

b. (bizonyos korosztály alatt) felnőtt kísérő, közösségi szolgálatát végző középiskolás

3. Hogy kell felkészülnie a vendéget váró diáknak?

a. Szülői ill. nagyszülői beleegyezést kell kérnie, hogy látogatója érkezhessen, és az otthon tartózkodó felnőttet kérnie, hogy vendége élvezhesse a család szokásrendje szerinti vendéglátás mozzanatait. (Egész napos átrándulás esetén a vendég terített asztalhoz ültetése is számításba jön.)

b. Faluja ismeretével kell rendelkeznie a vendéget fogadónak. Faluja bemutatása érdekében szüleiével, nagyszüleiével, esetleg a falu polgármesterével, sokat tudó idős emberével jó, ha beszél, hogy ki tudja válogatni, mire is büszke a falujában.

c. Faluséta keretében készen kell állnia faluja bemutatására (ha úgy látja jónak, akár a falu hagyományait jól ismerő embert is megkérhet, hogy vendégének meséljen

a faluról, illetve, ha múzeum, faluház van a településen, és él annak létrehozója, előkészíthető a vele való találkozás is).

4. Mi a vendégül látott diák dolga, a szerepcsere során?

a. Barátjával megbeszélve olyan módosításokat életbe léptetni, amik közös véleményük szerint a második, azaz a viszont átrándulást még jobbá képesek tenni.

5. A lezajlott átrándulásokat követően mi a célszerű?

a. Az alkalmat emlékezetessé tenni: fotóval, rajzzal, leírással, jelenettel.

b. Számolni, hányszor kerül szóba a megtörtént átrándulás. 10-nél jutalmazni egymást, mert akkor jól sikerültek a vendéglátások. 25-nél jelentkezni jutalomért a Pápai Művelődéstörténeti Társaság elnökénél, Dr. Balogné Uracs Mariannánál (uracs.marianna@gmail.com) vagy alelnökénél, a szerzőnél (matyus.aliz@gmail.com) jutalomért.

6. A diák átrándulás értékelésénél milyen kérdésekre érdemes válaszolni?

a. Barátom lett-e az osztálytársam? Mi változott köztünk?

b. Melyikünknek miért erős háttér a családja?

c. Ki mutatott meg több értéket a másoknak a falujából? Mik voltak ezek?

d. A diák átrándulás hatására vállalkozol-e arra, hogy kisebbeket ehhez a lehetőséghez juttatsz?

A diák átrándulás szervezéséhez, előkészítéséhez, lebonyolításához, értékeléséhez további ötleteket ígérünk azoknak, akik megteszik az első lépéseket. Találkozási és telefon lehetőséget is, akár a pápai járáson kívül is: Mátyus Aliz matyus.aliz@gmail.com és 06-30-591-71-40 és 06-1-38-31-005.

Hogy sátrunkra felhívjuk a figyelmet, hogy családokat is vonzunk a sátrunkhoz, egy újabb felhívásunk is kikerült a sátorra, amely jelen idejű felszólítás volt

családoknak, illetve gyerekeknek:

„Gyerekek, horgásszatok nálunk!”

És ennek nagy volt a sikere és a vonzereje. A legegyszerűbb horgászásra alkalmas eszközzel – boton, zsinóron horog, amivel fa halacs-

kák horgászhatók, a rajtuk levő fémkarika segítségével – hamarosan sok gyerek kezdte meg a horgászást, és ettől kezdve ott drukkolunk és segítkeztünk a horgászóknak, és amikor a halacs-kák hasáról a falunevek felolvasásra kerültek – olyan falvakat írt fel titkárunk, Sós Mari rájuk, amelyek a pápai járásból kaszinóink tagjai, szereplői, résztvevői voltak. A játék folytatásaként a sátrunkra kitett járás térképén a kihorgászott halacs-kára írt falunév megkeresése történt, ha a gyerekek a falut a térképén nem találták, erre a szülők segítségével került sor, de mindig sor került, jó kedvben, hosszabb sikertelenség esetén is vidáman, és nem fordult elő olyan alkalom, hogy föladta volna és ne kereste volna meg a térképén a falut. A horgászó gyerekeket édességgel jutalmaztuk, választhattak az asztalunkon elhelyezett zsákokból.

A horgászásra a felhívó szövegen és a jókedvűen horgászó gyerekeken és szülőkön kívül a figyelmet Bubi bábbohóc hívta fel, aki kikiáltó szerepén kívül: „Horgásszatok nálunk! Gyertek hozzánk horgászni!”, egyik tényleges szereplője volt családoknak ajánlott esti mesénknek.

Szülőknek, nagyszülőknek szántuk a sátrunkra kitett felhívást: „Szülőknek, nagyszülőknek két kölcsön-szereplő családi esti meséhez: Bubi bohóc és Csillártündér”. A családokat csalogató kikiáltó bábbohóc megszólította a közeledő szülőket, gyerekeket, és ha belementek a játékba, és odafigyeltek rá, szépen bemutatkozott, magát leleményesnek, bátornak állítva, aki Csillártündért a legképtelenebb

helyzetből is megmenti. Pedig Csillártündér, aki a csillárban lakik, egész napját azzal tölti, hogy kitálálja, hova jusson el, amikor a villanyfény kigyullad a szobában, és a legveszélyesebb helyeket szereti a legjobban. Sőt, csalafintaságának köszönhetően nem könnyű elérni, hogy elinduljon hazafelé.

„Bubi bohóc bátor és leleményes! Csillártündér kistündér, mindenre vállalkozó, mindenre kíváncsi!” – csalogatta Bubi bábbohóc a gyerekes családokat. Okos arcocskája, színes haja, jó bábmozgása elhitette róla, hogy a mindig bajba kerülő tündért megmenti. „Bubi bohóc megmenti Csillártündért!” „Ha hazaérkeztek, a villanyt felkapcsoljátok, és Csillártündér felpattan egy úrbe induló úrhajóra, ahonnan még lehet, hogy én se tudnám kimenteni, akkor ne rólam meséljétek a mesét, hanem magatokról, mentsetek meg őt! Hogyan? – Becsapódott az úrhajó ajtaja, vitte Csillártündért. Ahogy meglátott, már integetett is, mentsem meg. Kívártam, hogy a kelő hold olyan magasra érjen, hogy fel tudjak lépni rá, amikor meg olyan magasan járt már, hogy át tudtam ugrani az úrhajóra, készítettem a

kezem, hogy jól megkapaszkodjak, és megvettem. Csillártündér, amikor meglátott, örömeiben ficáncolt. De amikor elkaptam, és kimondtam, hogy megyünk haza, kalimpált, hogy nem! Arra nem maradt idő, hogy meggyőzzem őt, így igen erősen fogtam a kezét, és ellenkezése miatt kis híja volt, hogy le nem zuhantunk, amikor az esthajnalcsillagra vele együtt átvetettem magam. Az volt a szerencsénk, hogy az esthajnalcsillag a kicsik és a bohócok segítő csillaga, tudva levően ezért is van a legkorábban az égen, és megérzi, kicsikkel és bohócokkal mi a teendője. Így aztán néhány szempillantás múlva már otthon, az ablakunkon kopogtunk, engedjenek be, és akkor anyu, apu, és a még kicsi Pircsi kutyánk öröme, megérkeztünk.

Hogy hány család kezdett el mondani Bubi bohóc és Csillártündér meséket, nem tudjuk. Hogy hány Bubi bohóc báb készült családokban, azt sem. Hogy hány ember nézegeti a járási térképet és hány kapott kedvet ahhoz, hogy falut járjon, nem tudjuk. Hogy a járásban az érdeklődés ennek a Civil Majálisnak köszönhetően alakult-e

ki a Diák átrándulás iránt, vagy egyéb erről mesélő alkalomnak, szintén nem tudjuk. De, hogy a Pápai Művelődéstörténeti Társaság – először megjelenve a Civil Majálisra – nem zárkózik el újabb sátorba vonulása előtt, azt tanúsíthatjuk. Ezt a teret is szívesen választottuk, hogy jelen legyünk.

Miután a Civil Majális sátra alkalmas volt rá, a Szélesvíz folyóirat eddig megjelent számait szétraktuk asztalainkon, hadd lássák olyan emberek is, akik nem tartoznak a lap szerzői, érdeklődői köréhez. Nincs olyan tér, amit ne lehetne betölteni azzal, ami valakinek fontos. Még akkor is, ha erre van jobb tér és kevésbé jó tér, és van tér is olyan, ami önmagában is emberért való.

MÁTYUS ALIZ író, falukutató, lapszerkesztő.